

דעת הקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גיליון מס': 370 פרשת: בהר - בחוקותי שבת קודש כ"ו אייר תשפ"א (8 במאי 2021 למניין)

תל-אביב	19:06	20:06	ציאה	ר"ת
ירושלים	*18:49	20:04		
חיפה	18:56	20:07		
באר שבע	19:07	19:59		

*לנוהגים 40 דק' 18:29

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

שלומד ומתעלה, מחדש ומפלפל, הוא רק אמצעי לקדש שם שמים, ולהגיע לדרגה של תיקון המידות בהשגות גבוהות. ולמדנו מכאן, שכל החיים הם עלייה רוחנית בעבודת ה'. ורבינו ראש הישיבה הרא"ם שך זיע"א, אמר פעם כשביקר חולה אחד שהיה גדול בתורה, ומחמת חוליו קשה עליו לימודו, שיחשוב בעיקר תמיד על עלייה רוחנית באמונה בה' יתברך, שזה העיקר בעולם הזה, וזו עבודת ה' יתברך קשה מאד. וחז"ל אומרים (בבבא מציעא, פ"ג הל' א'), הרבה עשו כרבי שמעון בר יוחאי ולא עלתה בידם, כי זה קשה להשקיע אך ורק בתורה ובעבודת ה' יתברך. ורבינו החפץ חיים זיע"א אמר, הרבה עשו ולא הצליחו, משמע מעט כן הצליחו, ואלו הם בעצם לומדי התורה היום, המוסרים נפשם על התורה הקדושה, ועל השאיפה להגיע להשגות עצומות בעבודת ה' (ועי' משנ"ב בבבא מציעא פ"ג הל' א').

הכל מרומוז בפרשת בהר

ידוע ששמיטה כהלכה, היא להפקיר את השדות לכולם, וכולם אוכלים ונהנים. ועל ידי כך כולם מרגישים אורחים בעולם הזה, ומתעלים ברוחניות, ומבינים בזה שאנחנו לא בעל הבית, וזוכים בכך למידת הותרנות (עי' בספר החינוך פ"ט). וכן נתינת הלואות שזה חסד, וללא ריבית משום שהכסף לא שלנו, וכן לא להזיק זה לזה, ע"ש. ובעיקר בחזרה ביובל "כי לי הארץ", ופירש רש"י, הארץ לא שלך, ע"ש. וזה תיקון המידות להפליא.

ספר זוהר הקדוש

ובזוהר הקדוש (פי' נשאל דף קבלה) מובא באריכות, שעל ידי לימוד התורה בזוהר הקדוש נצא מן הגלות. אמנם נכון שכל התורה כולה היא קודש קודשים, אבל בזוהר הקדוש מלמדים אותנו על קדושה מיוחדת, שזכינו בספרים הקדושים - "הזוהר הקדוש". שבזכות זה שנעסוק בתורה בספרים הקדושים, ונהיה יותר קדושים, ונתעלה ברוחניות, נדע ונבין בהשגות "וידעת היום", ובודאי נזכה לגאולה שלימה בקרוב, אמן ואמן.

בסיכום: ההתמדה בעבודת ה' יתברך שווה מליונים, ועושה רעש גדול בשמים. ולימוד הזוהר הקדוש מסייע לכך, ולימוד התורה בנגלה הרי זה אמצעי להשגות גבוהות. וזה האור הגדול של העומר, שיכול להאיר לנו תמיד כל השנים, עם השגות גבוהות בעבודת ה' יתברך, והלואי שנזכה לכך, אמן ואמן! שבת שלום.

האור של ל"ג בעומר לכל השנה

אגדות שבש"ס

חלק גדול מדפי הגמרא שבש"ס, הן בתלמוד בבלי והן בתלמוד ירושלמי, הוא לימוד האגדה, כלומר, אגדות הש"ס המפוזרות בכל התלמוד כולו, שכולן הן מוסר השכל ועבודת השם, התלהבות גדולה בקיום המצוות, וגודל הזהירות במצוות שבין אדם לחבירו. ורבינו החזון איש זיע"א היה אומר, שהמטרה של כל האגדות שבש"ס היא, שנלמד אותן ונקבל יראת שמים. ומפורש בגמרא (שבת לא סע"ג), שגם לאחר שלמד האדם את כל ששה סדרי משנה, אין זה העיקר, אלא העיקר הוא יראת שמים (ופירש רש"י, זה הדבר החשוב בעיניו, ע"ש).

אם יש תורה ואין יראת שמים - הכל בזבל!

מפחיד ממש לראות בגמרא (תגינה טו) על גדולי תורה שהיו רשעים ממש, רחמנא ליצלן, ואין להם חלק לעולם הבא. וצריך על ידי לימוד התורה, להיות דומה למלאך ה' צבאות, ומפורש בגמרא (שבת כ"ג), על אחד מהתנאים שהיה דומה למלאך ה'. ועוד מפורש בגמרא (שבת קכ"ג), ראשונים כמלאכים. ואמרו על חכם אחד בגמרא שהיה מחיה מתים - "לית דין בר איניש" (עי' פ"ג). ורבינו הקדוש הגאון רבי חיים מוואלוז'ין זיע"א, האריך בזה הרבה בספרו הקדוש נפש החיים (שער ז'), ושם כתב שער שלם על התורה, שהרי זה חזק מאד כאשר זה מלווה ביראת שמים, ע"ש.

רשב"י הקדוש זיע"א עושה כן תמיד

ומפורש כן בגמרא (סוכה מ"ג), רשב"י אומר: "ראיתי בני עלייה והם מועטים" ופירש רש"י, בני עלייה - המקבלים פני שכינה. ורבינו בן יהודע מוסיף לבאר, שראה כן רשב"י בדורות הקודמים, ואילו בדור שלו לא ראה, ולכן הוסיף לבאר, אם יש אלף - אני ובני מהם, אם יש מאה - אני ובני מהם, אם שניים הן - אני ובני הן, ע"ש. ושמעתי מפי מו"ר רבינו הגר"י אדלשטיין זיע"א שאמר כך: שמעתי מפי מורי ורבי רבינו שמואל רוזובסקי זיע"א שאמר, שאין זו גאווה לומר את המלים: "אני ובני הן", אלא אדרבא בא רשב"י הקדוש ללמד אותנו, שאין ללכת עם כולם, ואין להיגרר אחר הרוב בעבודת ה', אלא שיש להתאמץ ולהיות תמיד מיוחד, ותמיד מבני העלייה המקבלים פני שכינה. ואין משיגים את זה בעצם לימוד התורה, אלא בעצם הכוונה, והיינו להתקדש ולעבוד את ה' מכח התורה (עי' ב"ח סי' טו), וזה בעצם החידוש שלימד אותנו רשב"י. ויתכן שזו בעצם מטרת לימוד הזוהר הקדוש וסודות התורה, ומוסר השכל גדול וחזק

מה צריך באמת ללימוד שבועים עד שמונים שנה

ובאמת רואים כן בחיי היום יום. הרי שמענו על גדולי ישראל שבגיל צעיר סיימו את כל הש"ס. ורבינו החזון איש זיע"א היה מתפעל ושמח לראות חתן בר מצוה אשר מסיים את הש"ס. וכמובן ניתן לסיים כל הש"ס עד גיל עשרים, וכן תלמוד ירושלמי עד גיל עשרים וחמש, וכן כל השלחן ערוך עד גיל שלושים. ומה עושים בהמשך כאשר רואים שה' יתברך נותן לנו חכמה, בינה ודעת, להבין תורה? וכנראה שבהמשך החיים כאשר לומדים תורה בהתמדה, זה במטרה יסודית של יראת שמים, של ידיעה ה', של שלימות במידות טובות ושל עלייה רוחנית באהבת ישראל. וזה בעצם נקרא עבודת ה' "בכל לבבך", כלומר, כל הלב נתון בעלייה רוחנית תמידית של יראת שמים. וזה עולה משנה לשנה - להכיר יותר את עבודת ה' יתברך הדורש מאיתנו "וידעת היום והשבות אל לבבך", והיינו להגיע מאמונה לידיעה ומידיעה של השכל לשלימות בעבודת הלב - "על לבבך". וכאשר אין עלייה רוחנית תמידית שנה שנה, יום יום, שעה שעה, דקה דקה, ואף כל שניה ושניה, אז חסר כאן בעבודת ה', וחסר כאן בצורת הלימוד, להגיע להשגות רוחניות. וזה דומה לאותם האנשים בגמרא (תגינה טו), שידעו את כל התורה כולה, ועם כל זאת אין להם חלק לעולם הבא, וזאת משום שלא התעלו ברוחניות בעבודת ה'.

רשב"י הקדוש מזהיר על כך

רשב"י הקדוש מלמד אותנו (במסכת אבות פ"ז), שלושה כתררים הם: כתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות. וכתר שם טוב עולה על גביהן. ע"ש. וזה כתר של מידות טובות ואהבת ישראל. ועל כל כתר שיהיה, צריך להוסיף על גביו כתר שם טוב. וכעת מובנים דברי רבינו הגר"א זיע"א, בספרו אבן שלמה, שממש בהתחלה האדם נברא לשבירת המידות, ואם לא, למה לו חיים, ע"ש. ומשמע שכל התורה

עמה קורה למי ששמח כשטוב לחבר?

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

המדחים בכל הסיפור הזה, הוא, שהזן הטוב של האנשים שידוע להעניק לאחרים שלא על מנת לקבל, הוא זן המלא יותר בשמחת חיים, באהבה, ואף זוכה יותר מכל לבנים ההולכים בדרך ה'.

ההבדל המהותי בין השניים מתבטא לא רק בראש העסקי האומר "שמור לי ואשמור לך" או "אשמור לך גם אם לא תשמור לי", אלא מעבר לכך "האם אני מצליח להיות מאושר בשמחתו של האחר, או כל אשר לא אקבל בעצמי חלק מאותו אושר לא אוכל לשמוח בשמחתו?"

זה אמור להתבטא לא רק במתן הלוואה, אלא גם בשמחה משפחתית, מעבר דירה וכל דבר טוב אחר העובר על חברך. האם אתה מצליח להיות מאושר ולשמוח בשמחתו, למרות שאין לך חלק בה? למרות שאין לך 'אינטרס' אישי כלכלי, משהו במימדים של כבוד או כל דבר גשמי או רוחני אחר שמעניק לך טוב בעקבות אותו טוב שהושפע על חברך משמים? או שרק כאשר משהו מזין 'אינטרס' אישי, אתה יכול לשמוח באותה שמחה?

ישנו סיפור מיוחד על אחד מגדולי ישראל שהיה חולה במחלת 'אסטמה' בצורה קשה ביותר. במהלך שיעור, אותו היה מוסר לתלמידיו, היה פוצח מדי פעם בסדרת שיעולים שהיו גורמים לו לרוץ אל מחוץ לרחבת הישיבה הקדושה עד לרחובה של עיר ממש, ולנשום אוויר מלא ריאותיו. ורק לאחר הפסקה של כעשרים דקות לפחות יכול היה לחזור ולמסור את השיעור תוך כדי נשימה סדירה.

באחת הפעמים בהן לקה בהתקפה קשה של 'אסטמה', יצא הוא אל מחוץ לרחבת הישיבה, והתלמידים התכוננו כבר להפסקה בת עשרים דקות מינימום, כאשר לפתע, לאחר כדקה ממש, חזר הרב עם נשימה סדירה וחיוך רחב מאוזן לאוזן. שאלו התלמידים היאך הצליח להתגבר על ההתקף בזמן קצר כל כך שלא כדרכו. והשיב על כך הרב, ששכנו, אשר זה זמן רב מתגורר בבית קטן עם מספר רב של ילדים, ניסה להרחיב את הדירה, אולם לא קיבל את אישורי העירייה הדרושים. "ולהפתעתי, בשעה זו בה יצאתי לנשום אוויר צח תחת כיפת השמים, ראיתי והנה טרקטור עומד במקום וכבר מתחיל להרחיב את דירתו של שכני מרובה הילדים. באותו רגע התמלאתי שמחה רבה כל כך, עד שמחמתה פסק ההתקף והצלחתי לייצב את נשימותי מיד..."

מספרים שאברך שניגש לרב שטיינמן זיע"א וביקש את ברכתו להרחבת הדירה, שמע לפליאתו את הרב מציע לחפש דירה אחרת גדולה יותר ולעבור אליה, במקום להרחיב את הדירה הקיימת. האברך העיר בעדינות שבמקום בו הוא גר כבר מכיר הוא את השכנים ונוח לו יותר לבלות בחברתם את שארית חייו, מה שאין כן מקום בו אינו יודע מי יהיו שכניו והיאך הוא אורחם וסיגם. נתן בו הרב שטיינמן זיע"א את עינו הפיקחות ואמר לו: "כאשר תתחיל לבנות, תגלה שלא הכרת את שכניך..."

הכח הגדול לשמוח בשמחתו של האחר טמון בשלוות נפש אמיתית ובמצבר אישי המתמלא דווקא ברגעים בהם אתה עושה טוב לאדם נוסף.

משול הדבר לדרשן אשר מעניק מלוא חופניים ותובנות לרבות הגודשים את היכל בית המדרש, ולאחר מכן ממתין לו הגבאי עם סך של מזומנים כהוקרה על אותה דרשה. הדרשן הטוב, אשר זכה והאיר את ליבותיהם של המשתתפים, יתקשה לקבל את אותה מתת יד הגונה אם תהיה היא כתנאי לביצוע הדרשה, וזאת משום שהנחת והשמחה והכוחות שימלאו את ישותו בעקבות הטוב אותו העניק לאחרים, יהיה גדול פי כמה מאותה מתת יד הגונה ככל אשר תהיה. מה שיגרום לו לרצות להסתפק באותו נחת ולא להמיר זאת "בִּתְבִּנְיַת שׁוֹר אֲכַל עֶשֶׂב" (תהלים מ, כ).

אולם, גם לזן הטוב והמיוחד והנאצל כל כך, ישנה בעיה העלולה להתעורר עם השנים, והיא מסירות למען האחר על חשבון החיים הפרטיים והאישיים. ועל כך לימדנו חכמינו זיכרונם לברכה את ביאור הפסוק הבא: "וְחֵי אַחִידְךָ עִמָּךְ" (ויקרא כה, טו). מסבירה הגמרא (ב"מ ס"ז ע"א), "שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון של מים. אם שותין שניהם - מתים. ואם שותה אחד מהן - מגיע ליישוב. דרש רבי עקיבא: "וחי אחיך עמך", חייך קודמים לחיי חברך".

אם נמצאים שני אנשים בדרך וביד האחד מהם כד של מים, אשר מספיק אך ורק לשתיית אחד מהם, כך שאם שניהם ישתו מלנו ימותו שניהם בעודם במדבר. בעוד אם בעל הכד ישמור את הכד לעצמו, הרי שיזכה וישרוד ויגיע לביתו לחיים טובים ולשלום, אולם חבירו ימות בצמא.

בן פטורא דרש, כי מוטב ישתו שניהם וימותו ולא יראה אחד במיתתו של חבירו (תוכת כהני פטורא ה, ג). רבי עקיבא, לעומתו, דרש (ספ - ס"ט), "וחי אחיך עמך",

שלום וברכה, מורי ורבותי!
ישנם שני סוגים של אנשים לפחות.

הסוג הראשון הוא אותו אחד שאמור להתמודד עם בעיה הנקראת "חיים". הן זה קם מדי בוקר ליום נוסף של חיים שבליט ברירה יש לעבור, ובכדי לשרוד אותו יש לעבוד, לגייס כסף ולעשות הכל בכדי למצות את הנאות אותו היום.

הזן השני מבין שלא חיים שמונים שנה בכדי לעבוד עבודה שתייצר כסף אותו נאכל באותן שמונים שנה, כי אם כך לא יצרנו משהו מהותי באותן שנים חיים, ואולי אפילו עדיף היה לאבד את אותה בעיה שנקראת "חיים" ולא להצטרך ולפרנס אותם.

הזן הזה מבין שהוא הגיע לעולם בשביל שליחות, והמטרה שלו היא למלא את רצונו של הקדוש ברוך הוא. כאשר מעבר לכך, ככל שמשכילים ומצליחים לפחות את החיים למשמעותיים וטובים יותר עבור אחרים, מה שיגרום שבמהלך מאה ועשרים שנה נדחוס כמה מאות אלפי שנים של אחרים, אותם הצלחנו לשנות לטובה, או "סתם כך" לגמול להם טוב, הרי שעשינו הרבה מעבר לכלכלת חיינו. מה שהופך את מהלך מאה ועשרים השנה לא ל'בעיה' שיש 'לפתור', אלא למשהו שמייצר פתרונות וטובות רבים לטובבים אותנו.

הזן השני והנבחר, הוא הזן שמחפש את האנשים שנמצאים במצוקה, ומנסה לסייע בעדם. הוא הזן המאחר את האנשים השוהים בחושך, ומאיר להם. הוא אותו זן המחפש ומוצא את אותם אשר לא שפר עליהם גורלם, ולא זכו להכיר את דרך האמת, ועושה הכל בכדי להפוך גם אותם למאושרים.

ההבדלים בין אותם בני אדם, מתבטאים ברגע בו נזקקים הם לעשות טוב לאחר. אותם שרואים את מסע החיים כנטל ומנסים לעבור אותו עם מינימום נזקים, כאשר מתבקשים לעשות טובה לאחר, עושים הם אותה בליט ברירה ומנסים ככל יכולתם לספק לעצמם, ולו במעט, תשלום הגון על כך.

האחרים, אותם בני הזן הנבחר, השני, יעשו ככל יכולתם לסייע לאחר, ויחוו 'הזנה נפשית' דווקא מאותו מעשה נאצל, ודווקא מכך שהוא נועד להיות בשלמותו למען האחר. כלומר, ככל שישתמשו בכוחם שלא על מנת לקבל פרס, כך יהנו הם יותר מאותה חוויה ויבואו על סיפוקם.

בפרשתנו "וְכִי יִמְדֶךָ אֲחִידְךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ, וְהִחֲזִיקְתָּ בוֹ, גֵר וְתוֹשֵׁב וְחֵי עִמָּךְ. אֵל תִּקַּח מֵאוֹתוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית, וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ, וְחֵי אֲחִידְךָ עִמָּךְ. אֵת כֶּסֶףךָ לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ, וּבְמִרְבִּית לֹא תִתֵּן אֲכֹלְךָ. אֲנִי ה' אֱלֹהֶיכֶם, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. לִתֵּת לְכֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, לְהִיטֵת לְכֶם לְאֱלֹהִים" (ויקרא כה, לה-לח).

המדרש במקום מבאר: "תפוס בידו שלא יאבד בין העמים". רש"י (ספ) מוסיף על כך: "אל תניחנהו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאושי שעל החמור, עודהו על החמור - אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ - חמשה אין מעמידין אותו".

ביאור הדברים הוא: שכלל שתזכה ובתחילת נפילתו של חברך תעמוד לימינו, הרי שכבר אז תהיה קלה התקומה ותוכל להשיבו אל דרך המלך, עוד בטרם יהיה הוא בכלל הנופל. לעומת זאת, רגעים ספורים לאחר מכן, יכול הוא כבר להיות נופל, אשר גם לך יהיה קשה להרימו.

אולם, עם כל זאת, ממשית הקדוש ברוך הוא ומצווה: "אל תקח מאתו נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית". לאמור, אל תחשוב שאם הלווית לו סך כלשהו בכדי להעמידו על רגליו, יהיה מותר לך להנות מאותם רווחים שהתגלגלו על ידך, ובכך לגרום גם לך טוב בהצלחתו של החבר. אלא להיפך, "אֵת כֶּסֶףךָ לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ, וּבְמִרְבִּית לֹא תִתֵּן אֲכֹלְךָ". תעניק לו את העזרה במלואה, באהבה ומבלי לקבל כל תמורה, גם אם היא נראית הגיונית בעין בלתי יהודית.

עם הזמן, המציאו חכמי ישראל את הפתרון הנקרא "היתר עסקה", מה שיגרום למלווים-בעלי-רצון-להשתמש-בכספם-לרווחתם-הכלכלית-האישית-בלבד להואיל בטובם להלוות לאחיהם. אולם, כפי שאמר מופת הדור החזון אי"ש זיע"א, על המלווה בריבית נאמר "עֲשֵׂה עֶשֶׂר וְלֹא בְמִשְׁפָּט, בְּחֵצֵי יָמֶיךָ יִצְנָנְנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ יִהְיֶה בָבֶל" (ויקרא יז, יא). אולם, על המלווה ב'היתר עסקה' אין את אותה קללה, אולם מאידך לא יראה ברכה באותו כסף.

כלומר, המלווה בריבית יקולל, לעומתו המלווה ב'היתר עסקה' לא יקולל ולא יבורך. לכן, המציאות במהלך הדורות האחרונים ולפניהם מראה עד כמה אנשים, אשר נהגו לכאורה ביושר מבחינה הלכתית והלוו ב'היתר עסקה', כשלו, כרעו ונפלו, ואיבדו במקרים רבים אף את הקרן.

שאלה יפה

ש"ת ממורנו הרב שליט"א

חינוכית תורנית בבית, גם אם זה יעלה במחיר גבוה מאד, וזה מצוין .

האח רוצה לתרום כליה, והאמא מתנגדת

שאלה: אחי צריך לעשות השתלת כליה ואין לו תורמים, ואני רוצה לתרום לו, אך אמי אינה מסכימה שאתרום, ואפילו לא לבדוק אם אני מתאים, מה הרב אומר?

תשובה: לתרום כליה זה דבר גדול וחשוב מאד. וקרוב מאד מאד (98%) שאין סכנה, ואין כלום. וכמובן שבני המשפחה הם הראשונים שצריכים להתאמץ ולהשתדל עבור מצוה יקרה זו, ולעזור לאח היקר.

ומי שרוצה לתרום, ומוכן לתרום, כדאי ללמוד את חשיבות המצוה, ואז יהיה קל לתרום (וע"י יבי"א הי"ט ח"ת סי' ע"ב). ישנה עמומה מיוחדת בבני ברק שדואגים לחפש תורם עבור כליה לחולים.

וישנו חכם אחד שמחמיר ואוסר לתרום, וטען טענה שאם מותר לתרום כליה וזה לא מזיק, אם כן מדוע ה' יתברך שם לכל אדם שתי כליות. וענה לו מרן הרב עובדיה זיע"א, שלכל אחד יש שתי כליות כדי לתרום אחת למי שחולה וזקוק לה.

צריך בחכמה להרגיע את האמא, ולשכנע אותה על ידי רופא מומחה. ויהיה הכל בהצלחה, ורפואה שלימה, וחיים טובים.

לקיחת גלולות נגד הריון, לצורך לימודי "תואר"

שאלה: אני בחורה חרדית בת תשע עשרה, ובשעה טובה התחנתי עם בחור בן גילי. רציתי לשאול, האם יש היתר לקחת גלולות למניעת הריון, מכיון שאיני מרגישה מוכנה נפשית ופיזית לגדל תינוק? יש לציין שאני עוד באמצע לימודי התואר.

תשובה: לחשוב כך זה חמור מאד! וזה לא מתאים כלל! המצוה עשה מן התורה הראשונה בתורה היא פריה ורבייה, ואיך יתכן לעכב אותה בשביל "תואר" וכדומה. ובפרט כשגלולות הם חומר כימי שאינו בריא כלל ועיקר. ולכן כשאין ברירה, כגון אחרי לידה, ולוקחים כפי הצורך, אולם לקחת גלולות אחר החתונה מיד, הרי זה פוגע בפוריות ובהלכה, והרי זה אסור.

עצה טובה, לקבל הדרכה נפשית, ומיד להזדרז. וההכנה הטובה ביותר היא להתפלל, ולדעת שפריה ורבייה זה מצוה. ומחשבה זו מביאה כח לרצות ולהתגעגע לילדים חמודים, בעזרת ה' יתברך.

כאילו מתחייב בנפשו. ובגמרא מנחות (ט"ז), משמע שיש גם איסור תורה על כך, ע"ש.

ושאלתי היא, האם האיסורים הנ"ל נאמרו רק לתקופה שבה למדו את כל התורה בעל פה, או שזה נכון גם לדורנו אנו?

והאם לאדם בעל זיכרון חלש יהיה מותר ללמוד תורה, למרות שהוא בטוח שישכח ממנו חלק מהלימוד?

ומה אם כן דרך הלימוד הנכונה (כמויות ולחיתויות), לאדם שהוא בעל זיכרון חלש?

תשובה: שאלת חכם חצי תשובה. האיסור הוא רק כאשר מסיר את התורה מליבו ככוונה, ולא רוצה לחזור ולזכור. אולם כאשר משנן ולומד ומתאמץ לזכור, ולא מכיון לשכוח, חס ושלום, אין לו עבירה כלל. ולכן גם בעל זכרון חלש חייב ללמוד תורה, ואם ישכח זה אונס. ואם לא רוצה ללמוד תורה מחמת ששוכח לאחר מכן, הרי זה חמור מאד.

ועצה לבעל זכרון חלש, שיעסוק בפסקי הלכות, וכן בלימוד משניות, ויעשה לעצמו סימנים לדעת היכן לחפש במידה וישכח. וכגון לכתוב בעט אדום בסוף הספר באיזה עמוד מצויינת הלכה פלונית, וכיוצא בזה. וכמובן שיש להתפלל, כדי להחכים ולהבין (עי' נ"ה ע"ג).

אבל לזכור היטב, זה סיעתא דשמיא (תפילה ו' ע"ז), והתפארת ישראל במסכת אבות הביא עצות המועילות לזכרון, ע"ש (וע"י יבי"א הי"ז ח"ד סי' ח).

רכיבה על אופניים וקורקינט לבנות

שאלה: בנות המבקשות לרכב על אופניים או על קורקינט (ב"לע"ז), וכן להחליק על גלגלים בנעליים (סקייטס ב"לע"ז), הן וכיוצא בהן, ברחובה של עיר, מה עושים? והבעיה כאן היא שכל החבירות הדתיות כשכונת עושות כן?

תשובה: הדבר חמור מאד! ולא מתאים לבת ישראל דברים אלו כלל ועיקר. וכן לתלמידי ישיבה הצריך להשקיע את כולו בלימוד התורה, **אסור לרכב על אופניים**, ושאר מרעין בישין. ועל אחת כמה וכמה לבנות שיש בזה כמה בעיות: א. לא צנוע לצאת לרחוב, ולא צנוע לבנות מכשירים כעין אלו. ב. סכנה המרחפת ברחוב, מחמת תאונות ובעיות קשות של נזקי הגוף, ובפרט לבנות וד"ל. ג. הדבר יכול לפגוע בה, ולא תוכל להיות כלה נאה וחסודה (עי' כחצות ע"ב).

בסיכום: לבנות אסור מכשירים עם גלגלים בשום אופן, ומותר להשיג להם משחקים עם השכלה

תרם סכום כסף גדול ולבסוף לא נושע

שאלה: תרמתי למקום מסוים סכום כסף גדול לצדקה, והבטיחו לי ישועה על ידי פדיון נפש, ולצערי לא נושעתי, האם אני יכול לתבוע את כל הכסף בחזרה?

תשובה: שאלה קשה! וצריך לשאול דיין הבקי היטב בדיני ממונות. בפרט בסכום גדול כזה, שאין הכוונה לתורמו באופן כללי. ובספר "מעשה איש" מביא עדות מאחיו הגדול רבנו האור לציון זיע"א, על מי שהבטיח למישהו ישועה או רפואה וכיוצא בזה תמורת סכום כסף מסוים שיתרום לצדקה, ואתה ישועה לבסוף לא נעשתה בפועל, שצריך להחזיר את הכסף שקיבל, שאם לא כן הרי זה גול בידו, רחמנא ליצלן.

ולמעשה, גדולי ישראל והצדיקים האמיתיים, לא מבטיחים, לא גוזרים ולא כלום, אלא מתפללים. וראוי לתמוך בעיקר למקומות של תורה לאברכים השוקדים על התורה באמת, שעליהם העולם עומד, וזה קודם לכל הצדקות שבעולם (וע"י ט"ז סי' נ"א-נ"ב נ"ג סק"ג), וכך פורסם בזמנו בשם רבנו הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זיע"א.

כל ענין הצדקה והחסד, הוא לבדוק תמיד מי עומד אחרי אותו מוסד, ומי הוא הרב הסומך עליהם ותומך בהם, ורק אחר כך לתרום תמיד בעין טובה (וע"י ש"ע י"ד סי' נ"ג ע"ג).

ההולך לערכאות ולבתי משפט הרי הוא מרים יד בתורת משה רבנו ע"ה

שאלה: אני מנכ"לית בחברת עסקים גדולה מאד, ויש תביעות בבתי משפט של החברה נגד לקוחות, האם מותר לי להעיד לטובת החברה, משום שזה נעשה בערכאות של גויים?

תשובה: בודאי שאסור! ויש לעשות אך ורק דין תורה. את דיני הממונות קיבלנו בהר סיני מפי ה' יתברך, וההולך לערכאות ובתי משפט, מרים יד בתורת משה רבנו ע"ה, רחמנא ליצלן (ח"ת סי' טו). וכאשר אין ברירה, והמעביד לוחץ לתת עדות, יש להתיעץ ראשית עם דיין בן תורה ירא שמים, ורק אחר כך לדעת מה לעשות.

חובת לימוד התורה, גם למי ששוכח את תלמודו

שאלה: כתוב במשנה במסכת אבות (פ"ג מ"ח): רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר: כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב

לאור ציוויו של בורא העולם ומטוב לב אמיתי, מבין שיש להפנות את הכוחות האמיתיים קודם כל לבית ורק לאחר מכן לחוץ.

כאברהם אבינו שאמר למלאכים על שרה "הֲגַהּ בְּאֵהָלָי" (בראשית י"ט) ולא קרא לה להשיב להם לשלום. מה שאין כן ההיפך הגמור ממנו לוט, שאמר לאנשים אשר צבאו על הפתח בכדי לפגוע באורחים: "הֲגַהּ נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אִישׁ, אוֹצִיאָהּ נָא אֶתְהוּן אֵלַיְכֶם וְעֲשׂוּ לָהֶן כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם, רַק לֹא־נִשְׂאִים הָאֵל אֶל תַּעֲשׂוּ דָבָר, כִּי עַל כֵּן בָּאוּ בְּצַל קִרְתִּי" (שם י"ג, ח). לאמור, פגעו נא בבנותי, ובלבד שלא תפגעו בהכנסת האורחים המהודרת שלי...

יוכה ה' יתברך כל אחד מאיתנו להיות מהזן הטוב והנאצל השמח בשמחתו של האחר, השמח בטובתו של חבירו, בבחינת "שכשארם רואה את ביתו, כך יהי אדם רואה את ביתו של חבירו" (אבות ד"ר ה"ב ג"א פ"ט). ונוכה לתשובת המשקל על תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה (יבמות ס"ב ע"ג). ונוכה יחד לקרב את הגאולה האמיתית והשלמה, תוך כדי שבננו הולכים בדרך זו, גדלים והולכים לאור באור החיים, אמן.

וברוכים תהיו!

כל הכח והרצון הטוב המפעפעים בך למען שלמותו של האחר, אמורים להיות כאלה אך ורק כאשר אין הדבר בא על חשבון חייך האישיים. אם הדבר, חלילה, עלול לפגוע בך או באי מי מבני משפחתך, הרי שחייך קודמים ואסור לך לסייע לאחר על חשבונם.

בספר "אמונה מעשית" של אבינו רועינו מורנו הרב חיים רבי שליט"א הוסיף על כך שהדבר נכון גם ברוחניות. אל תנסה לחזק את האחרים אם בכך אתה מסכן את הרוחניות שלך, אל תנסה להיות מטיף בשער אם עלול אתה ללמוד ממעשיהם של אותם הניזונים על ידך בכיכול. כל עוד ולא הגעת לאותה לרמה בה יכול אתה להיות "פולט שאינו בולע", אל לך לקפוץ לדרגת "מוכה הרבים".

אותו היגיון שאמור לגרום לך לרצות בטובתם של האחרים, אמור לעמוד בפניך כאשר, חלילה, עלול אתה לפגוע בעצמך ובסובבים אותך.

וכאן החידוש הגדול: דווקא אותם שיודעים להעניק טוב לאחרים לשם כבוד ויקר, יכולים לעשות זאת על חשבון הבית והמשפחה, משום שבחוף ממתינים לו הרבה יותר הכבוד והיקר. מה שאין כן מי שעושה זאת באמת